

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	6 korona	—	fillér.
Félévre	3	"	—
Negyedévre	1	"	50
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	4 korona		
Egyes szám ára	14 fillér.		

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

Nyitási sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Csak rajta, az államosítással!

Hogy a minden téren való államosítás vagyis az önkormányzatról való kislelkű lemondás mennyire áthatotta közéletünket, annak a szomorú bizonyítéka volt a városi hatóságok képviselőinek legközelebbi kongressusa Győrön.

Szegények államosítani akartak mindent, még magokat is.

Mit nekik a családok, az egyház természeti törvényen alapuló elidegeníthetetlen jogai a tanításra és nevelésre? Ok — mintha csak a vidéki városok tanácsában mindenhatóskodnának, — s mintha minden jogot és hatalmat mint I. Napoleon tarsolyukban, akarom mondani, zsebkönyvekben hordoznának; — mintha az egész nemzet közművelődésének nagy feladata és gondja, tudománya az ő fejükben volna, con amore kimondták, hogy az egész iskola-és nevelésügy államosíttassék a kisdédvástól kezdve föl egész az egyetemig.

Valóban mosolyognunk kellene e poseoláson, ha nem volna oly szomorú e jelenség.

Szomorú először azért, mert nagy rövidlátásra mutat azon remény, hogy ha a városok iskolái és egyházi terhet az államra ruházzák, ezzel leveszik a nép vállairól.

Hiszen az állategészségügynek a napokban történt államosítása is éppen most bizonyította be napnál világosabban, hogy még ezt is a nép fokozottabb megterhelésével vihették keresztül.

Ami pedig az iskolai terhek kevesbbitését illeti, éppen Sztamár nézve mit sem nyerne maga a nép. A reformátusok ugyan megnyernék azt, hogy saját iskolai épületeik eklezsiájok másnemű szabad rendelkezésére jutna s talán azért is mondtak le oly könnyen az ősi református virtusról, mely eddig késhegyig ragaszkodott mindenütt felekezeti iskoláihoz. Ámde, ha elérik is e czéljokat, a nép maga mit sem nyer, mert az eddigi cultur-adót csak úgy fogják fizetni, mint eddig; hiszen a város az eddigi arányban egészen felajánlta azt az államnak.

A mi pedig a patronatusi terhektől való szabadulást illeti; — kifelejtik a városházán a számból az 1868. ik törvényt, a mely megszabja, hogy ha a város valamely felekezetet segít, a többi felekezeteknek eo ipso teljes joguk van követelni, hogy őket is *ugyanazon arányban* segítse. A nemes város tehát — amint ezt a becses lapok multkori vezérezkike pedzette — a patronatusi terhek lezárása után, tekintve a protestáns egyháznak

különbféle ezimeken adott segélyek összegét, alig ha nem úgy fog járni, mint a mádi zsidó, vagy még rosszabbul, — amint ezt a költségvetésből számszerűleg ki is lehetne mutatni.

De szomorú ez államosítási törekvés azért, mert tanulmány hiányában nem számol a jogokkal, s azt hiszi, hogy forradalmi időkben élünk, a mikor minden szabad, — vagy pedig absolutismusban, a mikor az állam mindent tehet.

Legszomorúbb pedig e rövidlátás azért, mert nem is sejtik, hogy amint mondtuk — ez a minden téren való államosítás egyenesen a socialismus karjaiba kergeti a nemzetet.

Hiszen mik főelvei a socialismusnak? Hogy a munka forrása minden gazdagodásnak, jólétnek és kulturának.

Hogy tehát az állam a tulajdonosa az emberi munka minden eszközének, a birtoknak, lakosnak, gyáraknak, gépeknek, közlekedési eszközöknek. Oszítja ki a munkát, a jövedelmet, hogy kiirtsa a tömegnyomort és a tőkeuralmat. Mindenkinek jólétet ígér. Fogadja a közjog és magánjog közti különbséget. Az egyed feloszlik az államban. Csak egy atomja az egésznek. Rabszolga, mert mi különbség van abban, ha valakinek egy ur, vagy több ur pa-

TÁRCZA

A lekenyerezett bakter.

Halász Gábor, a mezőváros érdeműs nótáriusa és az én személyes barátom, egy szép napon czimboráinak vig társaságában a kaszinóban ama fontos kijelentést tette, hogy ő bizony megházasodik.

— Ne mond már Gabi! Jé Gabi! Ej Gabi! Ajjé Gabi! — zengtünk mindnyájan kórusban.

— Fogadd mély részvételemet gyászkönyvben! szólalt meg a legöregebb czimborák, kinek háta mögött a gondtalan legényélet tizenhárom tavasza tünt tova, költőileg szólva, „az idő végtelen tengerébe.”

— Hazafias fájdalommal veszem tudomásul legjobb pajtásom ballépését! kiáltott fel Ormos Antal.

— Legyen eszed Gabi! szolt Takács István. Sokkal jobban ismerlek, sem hogy ilyesmire ráadnád a fejedet.

— Hagyjátok fiuk Gabit, vágta közbe én is — elvégre az ő privát pechje vagy mi!!

És Gábor mosolyogva hallgatta a kebel-barátok nem éppen hizelgő szavait.

— Kelner! Pinczér! Ide csak abból a karcosból! — szolt parancsolólag — ma jó kedvem van. Pedig neki minden nap jókedve volt, mert az bizonyos, hogy soha senki szomorúnak nem látta. Néha a pajkosságig fokozódott jó kedve, mely körülmény egy, a közpályán működő egyénél, megrovási kalandban kell, hogy részesüljön.

Leszámítva virgonezozását és ugynevezett „jó tag“-ságát, Gáborunk onni való ember volt s így senki sem csodálkozhatik azon, hogy szívből sajnálkoztunk ama elhatározása felett, mely őt a házasi-élet kikötőjébe vala vezérlendő.

Ormos Tóni, ki a követválasztás alkalmával, mint ezt a fején levő diszes forradás is igazolja, nagy szónoki sikerre tett szert, kezébe ragadta a poharat s általános érzelmeinket megható szavakkal tolmácsolta. Hangzott pedig ékes diczkioja a következőképpen:

Kedves Barátom!

Sajgó szívvel, könyvelt szemekkel veszünk tudomásul elhatározásodat. E magaslatos pillanatban valóban érezzük, hogy nagy vesztség ér bennünket; igen, mert egy komolyabb korszak küszöbét vagy átlépő s ki tudja nem mondás-e kaszinónknak is végleges búcsút? Más köteleid lesznek s ha az élet fővényes, sivár utain elméd kifárad, erőid a küzdelemben kimerülnek, nem mi közöttünk, hanem a családi-tüzhely oázisában fogod keresni a szívvidító, léleknevesítő üdülést. Őszinte szívből kívánjuk, találd is fel azt ott mindenkoron. De azon-

INGLIK JÓZSEF

szabó üzletében Sztamár Deák-tér (városház épület.) Teljes **katonai fölszerelési** cikkre raktára, **tartalékos tisztek** elegánsan és előnyösen fölszereltetnek, **elvallalom mindennemű egyenruhák átalakítását, polgári ruhák** a legújabb divat szerint készíttetnek. **Papi öltönyök, reverendák** előnyös árban.

rancsolja, hogy mit tegyen? Ez aztán megszüntet minden egyenlőtlenséget is az emberek közt. Mert mindnyájan rabszolgák, az állam rabszolgái. Amde mégis nagy különbséget tesz a neveltség különböző foka. Töröljük el tehát a különbség ezen forrását is. Azért követeli, a szociálisták góthai programja: „Általános és egyenlő nevelés legyen az állam által. Általános iskolakötelezettség. Ingyenes oktatás minden szakon.” Kiválik valaki a tanulás terén? Mit sem használ. Mert a hivatalos választása is az állam kezében van.

Amha ekkép az állam kiveszi a családok kezéből a gyermek nevelését és életpályájuk megválasztásának szabadságát; ha maga az állam szabja ki a szülőknek is a társadalmi munkát, az rendelkezik feltétlenül munkaerejükről; — hát ugyan mire való akkor a család? semmire. Csak az emberiség továbbterjesztésére, hogy ki ne pusztuljon. Erre pedig nem szentséges az állandó együttlét. El tehát a házasság felbontatlanságával. El magával a családdal is. Eljen a nőközösség! És ha nincs család; ha a gyermek felett is az állam rendelkezik, mire való akkor a családapa, a férj az apai hatalma, mire való felsőbbisége a nő fölött? Eljen a nőemancipáció, a férfi és nő egyenjogúsága!

Nincs személyi jog, nincs magánjog, nincs családi jog, nincs egyházi jog. Nincs tulajdonjog. Az állam minden — és az állam rabszolgái.

Csak rajta tehát az államosítással!

Szell Kálmánt félrevezették.

Azon válaszból, melyet Szell Kálmán miniszterelnök folyó hó 12-én adott Molnár János prelátnak és képviselő interpellációjára,

ban hanem hát mindazonáltal engedj meg, kedves Barátom! hogy egy felette fontos körülményre hívjam fel figyelmedet. Mióta a rögzös földön ember csak létezik, mindig valamelyes kormány alatt élt és él. Tudjuk, hogy vannak jó és rossz kormányok, liberális, radikális, szóval mindenféle kormányok, sőt legújabbban — papucs kormányok is. Ó nemmes férfit! Óva intlek, nehogy ez utóbbinak rabigájába hajtsd fejedet! Végül engedj meg ama önzésünket, melynél fogva továbbra is szeretetedbe ajánljuk magunkat. Éljen soká!

Általános éljenzés követé e szavakat, Gabi meg egy rögtönzött viszontválaszban biztosított bennünket további barátságáról. Aztán elbucszattuk a legény-élettől annak rendje és módja szerint.

Ott voltunk a lakadalmon is, mely után vagy egy félévig hírért-hamvát se láttuk Gabinak. Folytonosan odahaza ült s hangyaszorgalommal végezte hivatalos teendőit.

Mezővárosunkban ugyan nincsen helybeli hírlap, de pótolja azt derekasan minden tekintetben a bábaasszony. Ennek útján tudomásunkra jutott, hogy bizony Gabi akciói nem a legjobban állanak, mert élete-párja roppant kardos egy perszóna s a hogy ő füttyöl. Gabinak úgy kell tánczolni.

kitűnik, hogy még most sem ismeri a mérki kálvinista imaház építési ügyét s hogy rosszul van informálva és félre van vezetve. Mégis azt meri mondani: „A bonyolult ügy Molnár János előadásában nem felel meg a tényállásnak”. Ellenkezőleg. *A miniszterelnök előadása nem felel meg a tényállásnak, míg Molnár János előadása betűről-betűre igaz.* S hogy így van, azért jótállok, minthogy nálamnál senki sem ismeri e szerencsétlen és bonyolult építkezési ügyet jobban; mert őt éve benne mozogok, vagyok és saját szememmel látok, tapasztalok és tudok mindent. De vizsgáljuk sorba Szell Kálmán miniszterelnök állításait, mennyiben felelnek meg a valóságnak.

Nem áll Szell Kálmán miniszterelnök azon állítása, hogy „nem tűrné meg, hogy egy törvényhatóság valamely rendeletet ne respektáljon,” mert mai napig sem respektálja Szatmár vármegye közigazgatási hatósága azon utasítását, „hogy a maga módja és útja szerint, melyet a törvény előír, hasson a közigazgatás oda, hogy ez a kérdés a méltányosság szempontjának tekintetbevételével, egyetértő megoldást nyerjen.” A törvényhatóság legkisebb gondja is nagyobb volt annál, mint hogy efféle csekélységekkel törődött volna.

Lényegesebb ennél Szell Kálmán miniszterelnök következő állítása: „A római katolikus egyházközség ugyanazon községben a tér közepén, évekkel ezelőtt templomot épített, amely czélra a község a római katolikus hitfelekezethez (sic!) megadta a területet, nemine contradicente, senkisémmel ellenkezett, sem a reformált hitközség, mint olyan, sem azon község reformált vallású polgárai az ellen nem rekonstruáltak.” Aki így informálta Szell Kálmán miniszterelnököt, az alaposan félrevezette és becsapta. Nem igaz ebből egy betű sem. *A község sohasem adott a római katolikus egyháznak egy talpalatnyi területet sem templomépítésre s így sem a kálvinista gyülekezet, sem a kálvinista vallású polgárok nem remonstráltak az ellen. Különben a római katolikus egyházközség nem is szorult a község segélyére, mert volt saját területe, ezen bővítette és restaurálta, de nem ujonnan építette tem-*

plomát. Ha Szell Kálmán ismerné e szerinte „bonyolult ügyet”, melyet félrevezetés és hamis információ útján ő még jobban összebonyolított, bizonyára nem használta volna föl ütőkártyájának, mert minden fellebbezésünkben megezáfoltuk e valótlan állítást.

Nem áll Szell Kálmán miniszterelnök azon állítása sem, hogy a „reformált hitközség márczius 22-én egy újabb folyamodást adott be a községhez, melyben építési engedélyt kérnek azért is, mert a torony helyén 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellés történik az utcán.” Ezen állítólagos folyamodvány történetével is félrevezették Szell Kálmán miniszterelnököt. *Sem a községi bíró, sem pedig a képviselőtestület egyetlen tagja sem tudnak erről semmit.* Az meg egy óriási lóditás, hogy „3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellés történik a torony helyén.” A kiszögellés helyén az imaház szeglete van, a torony pedig egészen az utca területére lett építve. Nem 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellésről, hanem *területrészt erőszakos elfoglalásáról* van itt szó. Hamis a zuzája is Szell Kálmán miniszterelnök informálójának, mert ezzel alaposan felültette és félrevezette. Ha ismerné Szell Kálmán miniszterelnök e „bonyolult ügyet”, akkor nem mondogta volna, hogy a a főszolgabíró „azzal a motivációval adta meg az építkezési engedélyt, hogy az a 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellés nem telekátengedési kérdés,” mert az általam beterjesztett főszolgabírói építési engedély a 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellésről egy betűvel sem emlékszik meg, hanem csak azt mondja: „A kért területre megadom az építési engedélyt.” Nem a 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellés átengedésétől kell itt tücsköt-bogarat összehordani, hanem azt kell megállapítani: *történt-e területfoglalás vagy nem?* mert ez a punctum saliens s ezen fordul meg minden.

Szell Kálmán miniszterelnök téves információ és félrevezetés folytán azt állítja, hogy, mert csak 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellésről van szó, az ő rendelete, melylyel a megye végzését megsemmisítette, tárgyatlaná vált. Én ezzel az ellenkezőt állítom, midőn nyíltan kimondom, hogy ezen állítás nem való, mert itt *nem 3¹/₂ négyszögmeternyi kiszögellés, hanem már eddig is hozzátevő-*

Egy szép reggel egész véletlenül az utcán találkoztam Gabival. Szomorúan, lehorgasztott fővel ballagott, kezében meg egy kosarat tartott.

— Szervusz Gabi! szólítám meg. Ezer esztendeje, hogy láttalak. Hova, hova?

— Szervusz pajtás! Megyek husért.

— Ejha! ez ujdonság.

— Hja Barátom! Tudod a muszáj nagy ur. Soha az életben ilyesmivel nem törődtem, de ha a feleség parancsolja.

— Hát már így vagyunk?

— Így. Tovább már nem bírom. Majd mindent elmondok, most sietek. Isten veled. Kezet fogtunk és távoztunk.

Este a kaszinóban természetesen csak erről beszéltünk. Nagyot néztünk, mikor Gabi egész váratlanul hozzánk betoppant.

— Á! Á! Á! Na mégis, na mégis! Végre valahára! No csak ülj le! Hogy érzed magad? Hogy mertél ide jönni? s ki tudja a kérdések mennyi fajtája repült feléje egy pillanat alatt.

— Hagyjátok el fiuk, most is csak úgy lopva jöttem ide. Vacsoráig még egy kis félórás-kám van, azt nektek szánom most az egyszerű, akár mi is lesz.

— De bizony innen épségben el nem megy! — szölt Takács. Nézzé meg az ember, hát mi már semmit sem számítunk? Mi?

— Hadd abba, kérlek Pista, hadd abba! — sóhajtott fel soványkásan Gabi — nem úgy van, mint volt régen.

— Micsoda? — kérdé csodálkozva Ormos Tóni. Valódi világfájdalom borong egész valódon. Fiu elő csak szaporán, mi bánt, miért vagy oly levert?

— Sok volna azt elmondani, Tónikám!

— Na ne izélj már ha mondom, hanem fogj hozzá.

— Barátom nehéz ez az élet!

— Tyühühü! kiáltott fel Tóni és aztán miért?

— Miért? — mikor az ember folytonos ellenőrzés alatt áll.

— Az már öreg hiba. Ugy-e megmondtam neked előre komám, hogy a papucs kormány...

— Nem mehetek sehová.

— Mert gyáva nyul vagy — érted?

— De hogy gyáva — de mikor a legkisebb kimaradás után is órákig kell hallgatnom.

— Micsodát?

— Hát a gyöngéd szidásokat.

leg 30—40 négyszögmeternyi községi terület van elfoglalva a kálvinisták által s ha be is kerítik, amire, mint mondják, már engedélyük is van, akkor a 100 négyszögmeternyi területből nem is sok fog hiányozni, vagy talán felül is fogja haladni. Ez volt a célja a főszolgabíró és alispánnak, midőn furfangos építkezési engedélyeket adtak a kálvinistáknak. Avagy elhíheti-e józan eszű ember, hogy 3 és fél négyszögmeternyi kiszögellés erőszakos elfoglalására 24 esendőrt kell mozgósítani? Vagy egyáltalában volt volna-e szükség karhatalomra, ha a kálvinisták csak saját telkőkre kaptak építési engedélyt s valósággal arra is építkeznek? A kakas sem kukorékolt volna utánuk. Ez az igazi tényállás, nem pedig az, amivel Széll Kálmán miniszterelnököt félrevezették.

Az sem igaz, hogy „az alispán brachialiter akasztotta meg az építkezést.“ Ebben sincsen jól informálva Széll Kálmán miniszterelnök. Hanem az igaz, hogy botrányos demonstrációval lett felfüggesztve az építkezést betiltó miniszteri rendelet, melyet maga Széll Kálmán miniszterelnök szivott vissza, mint ezt válaszában bevallja, de amiről csak a mérki kálvinisták tudtak, más senki.

Ha ismerné Széll Kálmán miniszterelnök az imaház építési ügyének minden fázisát, nem merne volna mondani, hogy a nagy többségben levő római katolikus hívek „még nem remonstráltak az ellen.“ Kegyeskedjék csak azokat az aktákat, melyek előtte voltak megnézni s nyomára akad, hogy még a főmagasságu bíbornok és hercegprímás hathatós támogatását is kérték ezen reájuk nézve igen sérelmes ügyben. De meg az én minden szavam, lépésem és tettem ezen ügyben esakis a római katolikus hívek nevében és képviselőiben történt. Ha Széll Kálmán miniszterelnök nyilatkozik, mindenki tudja, hogy az egész kormány, minisztertársai és pártja nevében, megbízásából teszi ezt. Éppen így van ez a plebánossal is. Azt hiszem, elég világosan szóltam.

S azért, mert Széll Kálmán miniszterelnök szerint, a mérki római katolikus hívek „még nem remonstráltak,“ ekképen bókol nekik: „igazi okos, türelmes és haza-

fias felfogásu“ s a következő irtozatos dicsérettel csapja őket fültövön: „még segélyezéseket is fölajánlottak arra, hogy a reformált egyház temploma felállítható legyen.“ O tempora! O mores! A mérki római katolikus hívek egyhangu megbízása folytán és nevében, erre azt felelem Széll Kálmán miniszterelnöknek, hogy bókjára nincs szükségök, irtozatos dicséretét pedig, mint reájok nézve meggyalázót visszautasítják, annyival is inkább, mert a „fölejánlott segélykezés“ az utolsó jöttáig rágalom s valóttan. Már pedig pávatollakkal nem akarnak ékeskedni. A pokol fenekére az olyan informálóval, aki így felülteti a kegyelmes miniszterelnököt.

Mi igaz tehát Széll Kálmán miniszterelnök érveiből, melyeket híres válaszában fölhozott? Egyáltalában semmi. Minden ki van forgatva rendes formájából s egyetlen állítása sem felel meg a valóságnak.

Mit szóljak a vizsgálatról, melyet kilátásba helyeztet? Megfelel helyettem azon tény konstatálása, hogy azon közigazgatási bizottságot bizta meg a kegyelmes miniszterelnök, melynek tagjai az alispán és főszolgabíró, amelynek törvénytelen határozatát ő semmisítette meg, határozathozatal és a vizsgálat megejtésével.

Kegyelmes miniszterelnök és belügyminiszter ur! Egyet mondok, kettő lesz belőle. Ha csakugyan vágyik az igazság megismerésére: kérésse magához a szaniszlói szegény ember és a csanálói körjegyző ügyeiben követett közigazgatási eljárásokról szóló okmányokat is s a mérki ügygyel együttesen vizsgálja vagy vizsgáltsassa meg azokat, akkor teljesen s a maga valóságában fogja látni: milyen Szatmár vármegye közigazgatása s milyenek a közigazgatás főhivatalnokai? Anélkül, hogy próféta volnék, megjósolhatom a kegyelmes miniszterelnök urnak, hogy a közigazgatási bizottság határozatát helyben fogja hagyni, mert nem lesz a törvénybe ütköző s a vizsgálat sem fog semmit kideríteni. Ugyan kérem alásan, kötéthalálra lettek volna-e ítélve Papp Béla és Zsoldies Mihály, ha őket bízták volna meg a szatmári gyilkosság kipuhatólása és megvizsgálásával. A mérki ügyben is más

volna az eredmény, ha nem a vádlottak volnának a vizsgáló és informáló bírák.

Szól még Széll Kálmán miniszterelnök a politikáról is. E térre nem követem, mert megvallom, hogy a politikát illetőleg az egyszerű tóttal egy nézetem vagyok, aki pedig azt mondotta, hogy a „politika uri-hun-czutság.“ Tehát nem kérek belőle. Hanem egyet mégis bátor vagyok kérdeni.

Nem kérdezem, milyen vallásu a kegyelmes miniszterelnök ur! Csak azt kérdem, tudja-e, mily nagy ünnep a római katolikusoknál az Urnapja s hogy akkor körmenetben hordozzák körül az Ur Jézus Krisztust a legméltóságosabb Oltáriszentségben? Így ünnepeltünk mi is a római katolikusok itt Mérken. Azonban mi történt? A mérki kálvinisták nemcsak egész nap, de különösen a szentmise és processzió alati, a római katolikus templom közvetlen szomszédságában, épülő imaházukban folytonosan dolgoztak s oly kalapálást és dörömbölést csináltak, hogy alig végezhetjük ajtatosságunkat, szóval mindenkit megbotránkozattak s az istentiszteletet zavarták. Nem baj-e tehát, hogy csak 8 méternyi távolságban vagyunk a kálvinisták imaházától? S megférhetünk-e politikából a folytonos hecc, inzultus és botrányos vallásháborítást provokáló kálvinistákkal „jó egyetértésben, békében, a szivekben, a kedélyekben és a templomokban?“ Hogy az efféle kálvinista durvaságokat türelemmel viselni: keresztényi, de hogy magyar és keresztényi politika legyen: nem hiszem, de még a miniszterelnök ur sem hiszi.

Hrabovai Hrabovszky István,
plebános.

Miniszteri körrendeletek és a megyei hatóságok.

— Korkép felvonásokban. —

I.

A vallás és közoktatási m. kir. miniszternek 1897. évi 72370 sz. alatt kelt körrendelete, valamennyi közigazgatási bizottsághoz.

Az 1876. évi XXVIII. t. cz. szakasza értelmében jogom és tisztem a többi között arra is felügyelni, hogy az iskolai épületek tekintetében valamennyi iskolafentartó a tör-

— Ugy kell; megérdemled, mert az első percitől bizonyosan engedékeny voltál.

— Nincs nyugalmam soha egy percze sem. Feleségem mindent tud; bárhová megyek, bármikor jövök, kivel beszéltem, ki volt az irodámban, mit kerestem, szóval mindenről tudomása van.

— Keserves! sóhajtott fel Tóni.

— Aztán képzeld, vette fel ismét Gabi a szót, a pénzem az utolsó garasig kénytelen vagyok odaadni, a béke kedvéért kerültem eddig a kaszinót is s hogy mai kimaradásomért is kikapok az már egyszer stét.

— Nyomoruságos egy állapot.

— De mennyire. Kár volt nekem megházasodni.

— Bizony kár, kár, — erősítgeté Tóni

— S a mi legjobban bosszant Rugacs Bandi, az a fő besugó.

— A bakter? — kérdé Tóni.

— Igen az. Ő liferálja a feleségem részére a rólam szerzett mindennemű értesüléseket. Ez így nem maradhat.

— Igazad van. Állj a sarkodra, elvégre is te vagy az ur a háznál. Mi, akik esendes részvétellel hallgattuk a díszes előadást, szintén bátorítani kezdtük Gabit.

— Barátom! szólott Ormos Bandi, ha

tanácsainkat követed, biztos, hogy állapotod jobbra fordul; erről én alólírott kezkeskedem.

— Magam is úgy akarnám.

— No ha akarod, akkor figyelj ide. Először is ma vaesorára nem fogsz hazamenni.

— Kérlek ez nem lehet! Föltétlenül haza kell mennem, különben egy hétig nem lesz maradásom.

— De ha én mondom, itt maradsz, punctum. Másodszor: Rugacs Bandit le kell kenyerézned, ebben mi is segítségedre leszünk; tudod, hogy éppenséggel nem ellensége az itókának, a dolog tehát könnyen fog menni.

— Ha csak ennyi volna! sóhajtott Gabi, de mikor a feleségem ellátja egész nap ennimeg inni-valóval is. Azt gondolod, nem tudom?

— Hát micsoda ember vagy te Gabi! — pattant fel Tóni — szégyeld magad! Te, kinek ősei holmi tóttokkal hadakoztak s a kik kiverték a török, tatár fajtát e hazából, te nem tudsz ur lenni a saját házádnál, nem vagy ura tetteidnek; no hiszen szépséges virágszál lett belőled, mondhatom!

— És e szavak nem maradtak hatás nélkül. Gáborunk kezdett magához jönni. Körül vettük mindnyájan s a vége az lett, hogy leültünk kaláberezni. A kedélyes vig hangulat

átragadt Gabira is, sőt utoljára ő lett a hangadó. Igazán, gyönyörűség volt őt így látni és észre se vettük, mint röpi az idő.

Hanem történt aztán valami. Gabink terecz kaszsjájába beleszólt kívülről Rugacs Bandi, ki irgalmatlan hangon, teli torokkal gyujtott rá megszokott nótájára:

Tízet ütött az óra,

Ki-ki térjen nyugovóra!

— És e díszes versezetre Gabink először fészkelődni, aztán meg indulatoskodni kezdett; alig birtuk hárman lefűlelni.

— Megyek fiuk, megyek!

— De bizony maradsz.

— Barátom! A feleségem . . .

— Semmi feleség — itt maradsz!

— De Rugacs Bandi —

— Eh, azzal is azonnal elbánunk — szólott Tóni, aztán vette kalapját és kiment. Pár pillanat múlva behozta magával Rugacs Bandit.

— Szerencés jó estét kívánok a tekintetes uraknak! — mond a belépő, miközben szürkés szemével tüzesen pislogott Gabinkra.

— Hozta Isten Bandi, köszöntöttük a jövevényt. És most jött a java.

Tóni barátunk egy öblös poharat vett elő: kellő szakértelemmel tölté ezt meg a

vényben kívánt követelményeknek eleget tegyen.

II.

Az iskolatelek oly helyen fekdjék, hogy a tanulók mennél könnyebben elérhessék.

Az iskolához való közlekedés biztos és lehetőleg kényelmes legyen.

A telek környezése *ügyelni kell*, hogy ne legyen zajos, ne koresma, kovácsműhely, bordélyház és efélék közelében, a mi zajt, port okozhatna, vagy erkölcsileg ronthatná a gyermekeket.

III.

Az egyháziilag egyesült Batiz és Vasvári hitközség a nyolczvanas években megvásárolt egy 500 [11. ölnyi területet, csak azért 1400 frton, mert ezen kellékeknek mindenben megfelelt.

Ezen iskolát a kilczvenes években nagy áldozattal ellátván a törvényszabta összes kellékekkel s azóta működik oly eredménnyel, a melyről a kir. tanfelügyelőség f. év ápril. havában teljesített iskolalátogatásáról 1423 sz. a. az iskolaszéki elnökséget azon információval értesítette, hogy „Szívesen ismerem el, hogy a taneredmény teljesen megfelel a *legszigorubb* követelményeknek.

Ezen iskola társzomszedságában tek. Papp János nagybirtokos ur kovácsműhelyt, a b.-vasvári előljáróság pediglen „Vizfecs kendő fogadó“ ezim alatt táncztermet építettek.

IV.

Másolat. ad 548/900. Napóiam Dániel batizvasvári g. k. lelkész elpanaszolja, hogy a községi előljáróság a gör. k. népiskola szomszedságában egy vigadóul szolgáló épületet építetett.

Végzés. Miután panaszló jelentése tévedésen alapul, mert kérdéses épület nem vigadóul, hanem a tűzfecs kendő befogadásául szolgál s az iskolától mindegy 75 öl távolságra esik, így közrendészeti szempontból nem kifogásolható, annak eltávolítását a közigazgatási hatóság indokoltnak nem tartja. Szatmárt, 1900. febr. 14. Csaba mk. főszolgabíró.

V.

Másolat. ad 248/900. Napóiam Dániel b.-vasvári g. k. lelkész panaszja az iskola-épület közelében emelt tűzoltoszerek raktárának bái helyiségül alkalmazása miatt. Végzés. A megejtett helyszíni szemle alkalmával meggyőződés szerzetett arról, hogy kérdéses épület fentartására, időnkint abban mulatságok tartása a grk. iskolabani tanításra semmiféle hátránnyal nem járhat, mert a

karczossal s odanyujtotta a rettenetes bakternek.

— No csak igyék előljáróba jó ember, aztán beszélünk valamit kenddel.

Amaz nagy hidegvérrel egy hajtásra hörpinté ki a pohár tartalmát s megköszörlvén torkát, teljes megalégedéssel mondá:

— Szolgálatjukra: tessén parancsolni.

— Baj van a csárdában, Bandi! — szólt Tóni.

— Már, hogy mi volna az?

— Ugy halottuk, hogy kigyelmed nagy ellensége a mi jó nótáriusunknak.

— Hát ezt megint kimondta? Isten látja a lelkemet, hogy nem vagyok.

— Ugyan hogy mondhat ilyet. Hát nem árulja be a nótárius urat?

— Kinél?

— A tekintetes asszonynál.

— Az bizony megesett; de hát kérem ez csak ugy — ingyen nem történik.

— Igérje meg Bandi, hogy ezután egy szót sem fog szólni.

— Az kérem alásson, nem lehet!

— De hogy nem lehet! No csak igyék Bandi, mondhatom jó borocska. És Bandi bekebelezte a második poharat is. Mi is hozzá kezdünk a puhitáshoz. Gabi szemére

mulatságok mindenkor ünnep vagy vasárnapon taratnak, mikor az iskolázás szünetel s akkor is a késő órákban.

Meggyőződés szerzetett továbbá, hogy a menyinyben ezen épület szerint 50 és fél méter távolságra esik, a tűzveszélyes építtésnek még csak a látszata sines meg.

Ez okból kifolyólag értesítettik panaszló, hogy kérdéses épület áthelyezése iránti intézkedések szükségét e hatóság nem látja fennforogni. Szatmárt, 1900. jun. 15. Sepsy mk. főszolgabíró.

VI.

611/900. Szatmármegyei kir. tanfelügyelőség. A gör. kath. iskolaszék igen tisztelt elnökének Batiz-Vasvár. F. évi 18 sz. a becses levelét örömmel vettem kézhez és szívesen ígérem meg, hogy mindent elkövetek a vasvári gazd. ismétlő iskola szervezése érdekében. Ez iránt jul. havában előterjesztést tesz a közigazg. bizottsághoz, s egy szerien elrendelitem felállítását szeptemberre. Szatmárt, 1900. febr. 13. Kovács Béla kir. tanfelügyelő.

A lakosság gazdálkodó lévén, a tan-kötelesek csak vasár- és ünnepnapokon s pediglen d. u. háromtól hét-nyolcz óráig kötelezhetők a tanórákra, elképzelhető, mily eredménnyel fog végződni a kovácsműhely és tánczteremben dalolások, kurjongatások és fűlsiketítő trombitás zene mellett — a tanítás.

Nem hagyhatom említés nélkül azon lényeges és döntő körülményt sem, hogy a tisztelt képviselőtestületnek azon tánczterem felépítésére három, igen alkalmas terület állott rendelkezésére; még pedig egy a grk. hívek szíves és jóindulatu ajánlata folytán, vállogathattak tehát tetszésök szerint, de hiába, nekik s első sorban tucsi Papp János nagybirtokos urnak csakis ezen pont kellett, mert csak innen zavarható és dulható föl a a grk. papnak és tanítóinak egész éjjeli nyugalmuk annyiszor, a mennyiszor ottan táncz-vigalmak rendeztetni fognak.

Ezen végzés megfellebbeztetett; eredményeiből meggyőződhetünk arról, vajjon jog, törvény és igazság, vagy pediglen protestáns hatalmi politika alatt elégedünk a jelen időkbén.

Batizvasvári 1900. junius 20.

Napóiam Dániel

grk. lelkész ez. esperes sz.-széki tanácsos.

A diszelódás eredménye.

Idb. Lendvay Mártonnak Nagy-Bányán fölállítandó szobor javára f. hó 9-én Szatmáron megtartott „Diszelódás“ — levonva a fölmerült 272 frt 85 kr. kiadást és bele

hányta a nemes férfinak, hogy az ő jószágért, ez a köszönet, ez a hála! Utoljára meg, mivel a bakter roppant nyakas volt, avval fenyegettük, hogy lecsapatjuk a baktersegről. Közben-közben be-beadogattunk a jámbornak s a mit nem vihetett ki a szép szó és fenyegetés, azt kivitte a — bor.

Vagy a nyolczadik pohárnál Bandi könnyezni kezdett, oda fordult Gabinkhoz és összetett kézzel kérte bocsánatát.

— Jól van no — szólt Gabi — csak aztán hallgasson. Máskor is kap egy kis áldomást.

— Hallgatni fogok tekintetes ur, mint a sir. Aztán köszönt s inogva ment ki a kaszinóból. Azon véleményben voltunk mindnyáján, hogy evvel a rettenetes emberrel végeztünk; nyugodtan ültünk le ismét helyeinkre és ütöttük a blattot.

Rég megvagyom írva, hogy nem csak az asszony, de az ember is ingatag. Rugacs uram a szabad friss levegőn csakhamar magához jött és egészen másképen kezdett elmélkedni. Jó a borocska, jó — szólt önmagához — de mi ez? semmi. Még is jobb lesz nekem az asszonyt szolgáltni. Roham lépéssel tartott a jegyzői lak felé. Az egyik ablakfüggönyön keresztül szűrődött a vilá-

tudva a színház átengedéseért és világitásáért a közgyűlés által már elengedett, de csak később befolyandó 25 frt, valamint a 245 frt 50 kr. felülfizetést, 613 forint 05 krajczár tiszta jövedelmet hozott.

Felülfizettek, illetőleg jegyre nem tartottak igényt:

idb. Báró Vécsey Miklós	— 8 frt. — kr.
Lovrich Gusztav	— — 10 „ — „
Pásztory Arkád	— — 19 „ — „
Dr. Bársony Janos egyet. tanár	8 „ — „
Dr. Láng Lajos orsz. képvis.	10 „ — „
Grf. Teleky Sándor Somkutról	8 „ — „
„ László Gyula	— 10 „ — „
Hegedüs Sándor miniszter	— 10 „ — „
Meszlényi Gyula megyés püspök	40 „ — „
Br. Fejérváry Géza minister	— 20 „ — „
Haracsek László	— — 10 „ — „
Br. Vécsey Józsefné	— — 10 „ — „
özv. Szőke Jánosné	— — 5 „ — „
Grf. Károlyi Istvánné	— — 10 „ — „
Dr. Schlauch Lőrincz bibornok	30 „ — „
Báró Uray Kálmán	— — 10 „ — „
Dr. Darányi Ignác minister	— 10 „ — „
Soll Gábor	— — 10 „ — „
Thóma László	— — 5 „ — „
Dr. Schönherr Gyula	— — 2 „ — 50

Ezen valóban meglepő anyagi és erkölcsi eredményért fogadják köszönetemet első sorban a budapesti Nemzeti Színház közreműködött tagjai, u. m. Csillag Teréz, R. Maróthy Margit művésznők, Náday Ferencz, Gyenes László és Zilahy Gyula művészek, továbbá Bartók Lajos orsz. gyűl. képviselő, nemkülönbén a szatmári férfi dalegylet és a 3-ik kerületi m. kir. honvédenekar, továbbá a nagyérdemű közönség, végre a rendezésben részt vett Papp Géza, Majos Károly és Bartha Kálmán urak, és a megyei lapok, melyek a közönség figyelmét a nemes ügyre terelték.

Gróf Hugonnai Béla.

Hirek.

Személyi hir. Kammer Henrik tábornok, kerületi parancsnok, városunkban időzik, a közös hadsereg legénysége felett szemlét tart.

Uj közigazgatási bíró. Desseffy Marczel budapesti kir. ítélőtáblai bíró, a király ő Felsége legközelebb közigazgatási bíróvá nevezte ki.

Kinevezés. A belügyminiszterium Steinkogler Jánost, vármegyénk főispánjának

gosság. Kopogtatott. Az ablak csakhamar kinyilt s azon egy női fej hajlott ki.

— Ki az? kérdé a nő félénken.

— Én vagyok, Rugacs Bandi. Aztán nagyjából feltárta a kaszinó helyzetét.

Mig ez a külvilágban történt, addig mi nyugodtan kontráztattuk egymást. Gabinak feltűnő módon járt a kártya. Emlékszem ugy, mint a mai napra, hogy éppen veresre vette fel a játékot. Kezében volt a quart az adú tizesig, meg a Béla: önérzetesen mondta ki a quart-kassát. Alig ejté ki azonban e jelentőségteljes szavakat, hirtelen feltárult az ajtó s kedves élete párja arcából egészen kikelve, haragtól reszkető hangon kiáltott feléje:

— Kontra neked, te hunczut, a halálig. Pakolsz haza!

Eme erélyes fellépés egészen elvette eszünket. Szótlanul néztük mint csipi karon a gondos nő, hön szeretett férjét s mint viszi magával haza felé.

Néztük, néztük hallgatagon. Rugacs Bandi elfujta a tizenegyet, aztán: „csend vala s felleg alól szállt fel az éjjeli hold“.

Tibat Károly.

titkárát, a belügyminiszteriumi létszámban miniszteri segédtitkárnak nevezte ki.

Uj tudorok. A szatmári kir. kath. főgymn. volt két jeles növendékét, *Szöke* (Sindelar) Józsefet és *Várdai* (Weissmann) Bélát a napokban a budapesti egyetem a bölesészet doktoráivá avatta. Mindakettő büszkesége volt az egyetemnek, kik tanulói pályájok alatt hangyaszorgalommal gyűjtötték az anyagot az egykor gondjaik alá kerülő ifjak szellemi táplálására. *Szöke* „A marturina története fejlődése” cím alatt érdekes tanulmányt írt, mely egyetemi pályadíjban részesült, *Várdai* a Kisfaludy-társaság pályadíját nyerte el.

Eljegyzés. Dr. *Madzsar* József budapesti orvos a napokban jegyet váltott *Jász* Alice kisasszonnyal, dr. *Jász* Ferencz orvos kedves és szép leányával Nagy-Károlyban.

Bucusi estély volt szombaton *Papp* Kálmán és *Szoboszlai* Sándor törv. bír. tiszteletére. Jelen voltak a bírói és ügyvédi kar tagjai csaknem teljes számmal. A törv. elnök szép beszédben méltatta a távozók érdemeit, dr. *Fejes* István az ügyvédi kar nevében mondott istenhozzádot, mire *Papp* Kálmán köszönte meg a bírói és ügyvédi karnak tapasztalt jóindulatát.

Gyászhir. Nagy József jbirósági aljegyző, Nagy Bertalan szinýv. váraljai közjegyző fia, e hó 24-én Szinýv.-Váralján elhunyt.

Nőképesítés. A nőképezdében a köv. szép sikerrel folytak le a tanképesítő vizsgálatok: *Kitűnő:* Várady Giz. *Jelesek:* Balyi E., Beesky Hedv., Bernáth M., Buza R., Czier V., Gáspár Janka, Madzsar M., Mónus Lujza, Nagy E., Nyárády Berta, Oláh Róza, Papp R., Pongrácz V., (Viktória) Raigl Theofila, Schwarz Ida, Szabó Jolán, Tomory J., Fürmenstein, Vargha Irén, Várady Ilona. *Jók:* Almássy Etelka, Barra Adelinda, Cseh Olga, Vargha Paulina, Czier Paulina, Francz Klementin, Ludescher Jul., Noéh Zsuzs., Nyisztor Mária, Pámer Czella, Polity G. Schnell, Schwartzleitner, Sikor E., Sztanek, Tóth Lujza, Zadránszky. *Egysz.* Cseresznyés Et., Cseresznyés Kornél, Nagy Etelka.

Szent Alajos napján a jézustársasági atyák régi szokás szerint ebédet adtak a kir. kath. főgymn. tanárkarának tiszteletére, melynek tagjait igaz magyar vendégszeretettel fogadták. Ebéd alatt *Hippich* házfőnök szép beszédben éltette a tanári kart, mire *Ratkovszki* Pál igazgató válaszolt, a jézuita atyákért üritvén poharat. Ezekon kívül még több szellemes felköszöntő fűszerezte a kellemes együttlét perceit.

Gyászhir. Nagy János városi gazdálkodó polgár e hó 24-én életének 36 évében elhunyt. Holttestét a gyászoló család és ismerősök részvéte mellett tegnapelőtt délután 5 órakor helyezték örök nyugalomra. — A megboldogultban Nagy József városi számtiszt testvérbátyját vesztette el.

A nőegyletnek e hó 24-én tartott közgyűlésén dr. *Fechtel* János titkár kimerítő jelentést tett a mult év működéséről, a gondos tanulmányokkal összeállított mű hű képét adja az egylet életéről. A tisztkar újból meg lett választva, *Biki* Károly ev. ref. esperes pénztárossá lett és a választmány következő tagokkal lett kiegészítve: *Biki* Károlyné, *Rácz* Istvánné, *Majthényi* Endréné, *Szabados* Edéné, *Demjén* Sándorné, *Lévay* Józsefné, *Fürst* Viktorné, *Kubányi* Árpádné, *Mándy* Bertalanné, *Dr. Ryll* Ferenczné, *Papolezy* Gyuláné, *Dr. Schönplug* Jenőné, *Küszner* Albertné, *Wallon* Lajosné,

Fekete Teréz, *Perényi* J., *Szentiványi* Károlyné, *Szentiványi* Gáspárné, *Varju* Sándorné és *Augusztini* Jánosné urnők.

A custozzai csata évfordulója. Mint minden évben, vagy az idén is, méltó módon ünnepelte meg helyőrségünk tisztkara, a custozzai csata évfordulóját. E csatában az 5. gyalogezred oroslánként küzdött életrehalálra. Az olasz vadászokat egy félreértett parancs után kiűzték a Monte Croce magaslatról s e hősi tett által a győzelem az övék lett. Vasárnap délelőtt a kaszárnya udvarán felállított diszszátorban *Fechtel* János dr. katonai lelkész misét mondott, melyet a tisztkaron kívül végig hallgatott teljes katonai diszben a legénység is. Mise végeztével *Tschoffen* őrnagy, *Badescu* és *Dienes* századosok beszédet intéztek a legénységhez, megemlékezve a csata napjáról s a harczó vitézek hősiességéről; majd a király iránti hűségre s a haza szeretetére buzdították a katonákat, kiket délben megvendégeltek. Este a katonai uszoda kerthelyiségében társas összejövetelt rendeztek a tisztkar, melyen a polgári elem is szép számmal volt képviselve. A lámpionokkal kivilágított kertben tüzi játék, disztüzelés és versenyesónakázás gyönyörködtették az ott jelenlevőket.

A Szatmár-Németi Dalegyesület 25 éves fennállása emlékére és ezzel kapcsolatosan a tiszavidéki kerületi dalos-szövetség közgyűlése alkalmából 1900. évi június hó 29-én, 30-án, és július hó 1-én Szatmáron dalünnepélyt tart. Az ünnepély sorrendje: *Június 29-én.* Este 7 órakor érkezés és fogadtatása a dalegyesületeknek és vendégeknek a vasuti állomásnál üdvözlő dallal és beszéddel. Elszállásolás. Ismerkedési estély a Kossuth-kertben 8^{1/2} órakor. *Június 30-án.* Délelőtt 10 órakor a Szatmár-Németi Dalegyesületnek jubiláris disz-közgyűlése gróf *Hugonnai Béla*, Szatmár vármegye és Szatmár-Németi szab. kir. város főispánjának disz-elnöksége alatt a városháza nagy termében. Este 7 órakor az egyes dalegyesületeknek, u. m. a Debreczen-városi, debreczeni „Egyetértés,” a hajdu-nánási, hajdu-szoboszlói, máramaroszigeti, nagy-károlyi, nagy-szalontai, nyíregyházi dalkörnek és a szatmár-németi iparos énekegyesületnek előadása szabadon választott darabjaikkal a városi színházban. Ugyanakkor a résztvevő egyletek lobogóinak megkoszoruzása. Az előadás után 9 órakor társas összejövetel a Kossuth-kertben. *Július 1-én.* Délelőtt 8 órakor énekes mise a székesegyházban. 10 órakor a Tiszavidéki ker. Dalos Szövetség közgyűlése *Lengyel Imre* szövetségi elnök vezetése alatt. Este 7 órakor a városi színházban a résztvevő dalegyesületeknek előadása hét közös ének-számmal, mely alkalommal gróf *Zichy Géza*, a Szatmár-Németi Dalegyesület tiszteletbeli elnöke személyesen fogja vezényelni saját szerzeményű darabjait, u. m. a „Szerenád,” melyet az összes részt vevő dalegyesületek a m. kir. kassai III. ker. honvéd zenekar kísérete mellett együttesen, és az „Alárt,” melyet a zenekar külön szám gyanánt fog előadni. Előadás után 9 órakor táncmulatság a Kossuth-kioszkban. A két előadásra szóló színházi belépti jegyekre előjegyzést lehet tenni e hó 24-től kezdve *Bossin* József gyógyszer-tárában. Helyárak, a színházban: alsó- és közép-páholy 12 kor.; felső páholy 8 kor. Földszint: támlásszék 2 kor. 40 fill., kőrszék és zártaszék 1 kor. 60 fill. Karzat: rendes árakon.

Deputáció a miniszternél. Az iskolák államotitása érdekében a deputáció, ha

nem is olyan nagy számban, mint tervezve volt, a polgármester vezetése mellett esütörtökön fent járt a közoktatásügyi miniszternél. A küldöttséget *Chorin* Ferencz képviselő és *Hérmán* Mihály polgármester vezették a miniszter elé, ki a dictiók meghallgatása után megígérte, hogy kérésüket figyelembe veszi, megkeresve a megoldás helyes módját. A küldöttség tagjai még az esti gyorsvonattal visszaérkeztek városunkba.

Te Deum a róm. kath. iskolában. A róm. kath. iskolába járó tanulóknak e hó 24-én volt meg a Te Deum a székesegyházban. A hálaadó isten-tisztelet után a növendékek záró ünnepélyre az iskola III. osztályu tantermében gyűltek össze, hol *Jankovics* János igazgató szép bucsubeszédet intézett az ifjúsághoz. Majd kiosztotta a jutalmi aranyakat, melyek közül kettőt Ő méltósága a püspök ur volt kegyes adományozni. A szegény, de jóviseletű és jól tanuló gyermekek jutalmazására tett alapítvány kamatait is ki osztotta azon növendékek között, kiket a tanító testület a jutalmazásra érdemesnek talált. Az iskolát elhagyó növendékek nevében *Bugyi* E. VI. o. tanuló mondott megható bucsubeszédet, mely után hazafias dalokat énekeltek s ezzel a szép záróünnepség befejezést nyert. Ünnepség után az egyes osztályokban az osztálytanítók kiosztották az Értesítőt s az ajándék-könyveket.

Közönségünk új kiránduló helye, a Szatmárihegy újabb és újabb erőfeszítésre szorítja a szatmár-erdődi vasutat. A mult vasárnap először járt esti kiránduló vonat annyira zsuffolva volt, hogy a teher kocsikon kívül még a kalauzkocsikban is minden legesekélyebb hely el volt foglalva. — A délután 3 órakor kimenő vonat is a legmesszebb menő kihasználással közlekedett. A közóhajnak engedve s a közönség ilyen nagymérvű forgalmi igényeinek a kielégítésére péntektől, e hó 29-étől, Péter-Pál naptól kezdve a vasut délelőtt is fog kedvező időjárás esetén 9 óra 6 perczkor indítani egy kiránduló vonatot a hegyre, a melylyel a kirándulók egy részét a délután kimenő vonatoktól elvonni kívánja s egyúttal a pénteki szatmárhegyi vásári bejövő vonatot, mely a hegyről d. e. 10 óra 39 perczkor indul s a hidhoz délben 11 óra 40 perczkor ér, vasár- és ünnepnap szép időben szintén jártni fogja.

Jandrisics János apát-plebános síremlékére adakoztak (folytatás) 1101 kor. — fill.

Szatmár Németi Népbank	10	—	—
Komka Kálmán, Szatmár	2	—	—
Bagossy Bertalan,	2	—	—
Dr. Joó Imre, N.-Kőrös	10	—	—
Dr. Bohus János, Kr.-Bétek	10	—	—
Dr. Krasznay Gábor K.-Ujszál.	10	—	—
Novák Lajos, Szatmár	4	—	—
Jurácskó Gyula,	1	—	—
Südy Károly,	2	—	—
Schlosser Márton,	1	—	—
Szijgyártó Ferencz,	—	40	—
Husovszky Lajos,	1	50	—
Ev. ref. gym. tanári kar	9	60	—
Szentiványi Zoltán, Budapest	20	—	—
Szabó Norbert, Szatmár	50	—	—
Ulfert Alfonz, Huszt	4	—	—

Összesen 1238 " — "

Meghívó. Szatmár-Németi szab. kir. város hegyközsége, a választmány határozata folytán folyó évi július hó 8-án délelőtt 10 órakor Szatmáron a városháza nagytermében „I félévi rendes közgyűlést” tart. melyre a t. szőlő birtokos urakat tisztelettel meghívom. Szatmár-Németi 1900. június 23-án *Wallon* Ede hegyközségi elnök. Tárgyak. I. Az 1899.

évi zárszámadás elfogadása feletti határozat hozatala és a felmentvény megadása. 2. Elhalálozás folytán megürült egy választmányi tag választása. 3. Számvizsgáló bizottság választása.

Pénztárvizsgálat. Hérmán Mihály polgármester, Novák Lajos főszámvéve, Vajay tiszti ügyész, Ráb Sándor közgyám, Jankovics János és Papp Lajos bizottsági tagok közreműködésével pénztárvizsgálatot tartott, mely alkalommal mindent a legnagyobb rendben talált.

Gyászír. Miklósi Kornél jóhírű cipész iparos tegnap éjjel Misztófaluban elhalt.

Gyilkosság. Giróltán János esonkás erdei jágert tegnap reggel virradóra lakásától nem messze megölve találták s boncolás végett a helybeli kórházba szállították.

Nyári zápor. Csütörtök délután, úgy 5 óra tájban, óriási nyári zápor zúdult alá városunkra, mely csaknem felhőszakadás számba ment. Folytonos dörgés közt majdnem egy fél óráig tartott a felhők tartalmának jéggel vegyes aláhullása, mely a város mélyebben fekvő utcáit annyira elárasztotta, hogy a gyalog közlekedés jó ideig szünetelt. A levezető csatornák sem tudták gyorsan elvezetni az összegyülemlett vizet, mely a csatornák mentén elterülő kertekben tetemes károkat okozott. Bizony, ideje volna már a városnak a régóta tervezett csatornázás ügyével komolyan foglalkozni, hogy a város polgárai ilyen zápor alkalmával az anyagi károktól meg legyenek kímélve.

A szatmári kath. legényegylet 1900. évi július hó 8-án azaz vasárnap a „Kossuth”-keru kioszkban az egyetemi ház újra építési alapja javára zártkörű táncmulatságot rendez. A belépés díja személyenként 1 kor. 20 fill. A mulatság kezdete este 7 órakor. Jegyek előre válthatók Hronyecz A., Botos Gy. és Inglik J. urak üzletében.

A szatmár-ugocsamegyei r. k. tanítóegyesület tagjainak szives figyelmébe. I. Özv. De Gerando Attiláné, szül. Teleký Blanka grófnő „Szépiráshoz használandó hasznos mondatok gyűjteménye” című művéből 69 példányt bocsátott egyesületünk rendelkezésére oly czélből, hogy azokat a tagok között kiosztsuk. Tisztelettel kérem kartársaimat, midőn alkalomilag bejönnek Szatmárra, sziveskedjenek a könyv átvétele czéljából az egyesületi könyvtárnoknál, Jankovics Jánosnál jelentkezni. 2. Együttal van szerencsém tudomásukra hozni, hogy az „Eötvös-alap” nál visszamenőleg is lehet fizetni. Kérem tehát azokat, kik idej közgyűlésünkön az „Eötvös-alap” tagjai lettek, sziveskedjenek tagdíjikat — évi 3 korona — az „Eötvös-alap” pénztárosához Schmidt Albinhoz — Budapest, VII. Wesselényi-utca 44. küldeni. Méder Mihály, tanító-egyesületi alelnök.

Szónyi Margit zeneitanítónő tanítványival vizsgálati hangversenyt rendezett e hó 24-én. A műsoron előkelő zenepaedagógusok művei állottak u. m.: Beethoven, Hüntén, Dussek, Heller stb., a mely körülmény világosan dokumentálja azt, hogy e zeneitanulók vezetése szakavatott kezekre van bízva. A növendékek sok szorgalomról tettek tanúságot, mert csaknem kivétel nélkül kivülről játszottak. Csak a hangképzést — a billentyűk helyes megütését, mit a német „Auschlag”-nak nevez, — a hangsúlyozott játékokat és a frazirozást kell még elsajátítani, hogy játékok teljesen correct legyen. A növendékek között kitűnt Borus Ferencz, ki ügyes technikával játszott s tehetségének határozott jelét adá.

Magyarok tündöklő csillaga cizimen a magyar kath. egyház és királyság kilencz százados fennállása alkalmából a tanuló ifjúság számára Babik József, az egri érseki tanítóképző igazgatója, egy esinosen kiállított füzetet bocsátott közre, mely a nürnbergi töredék (a legrégebb magyar nyelvű nyomtatvány) és az Erdy-codexben szent István király ünnepéről talált egyházi beszéd közlése után hazafias és vallásos költemények esinos kis gyűjteményét adja. Nagyon alkalmas az ifjúságnak szavalásra, mert a versek gondosan és izléssel vannak meg-

választva. Ára füzve 70 fillér, félvászonban egy korona, egész vászonban egy korona 20 fillér. Megrendelhető a szerzőnél Egerben.

A rk. főnépiskola értesítője Jankovics János igazgató által ügyesen összeállítva megjelent. Közli a jövő tanévre vonatkozó értesítést, a mult év történetét, a végzett tananyagot, az iskolaszék elnökségének és tagjainak, valamint a tanító testületnek névsorát, a növendékek érdemjegyeit. A levizsgázott 255 tanuló közül 30 van ismétlésre utasítva, 23 javító vizsgálatot tehet, 202 felsőbb osztályba lép.

Gyilkosság. Az elmúlt hét folyamán Ugocsában két gyilkosság is fordul elő. Az egyik Halmiban történt, ahol Tóth András nevű juhász a hozzá hűtlenné lett feleségét megfojtotta. A másik Komlóson történt, ahol Belbe Tivadar ottani lakos nagy családdal bíró szomszédját, Bura Gábort, egy kaszáló felett támad vita közben egy doronggal úgy vágta fejen, hogy koponyája megrepedt és ennek folytán 5 napig tartó eszméletlen állapotba esve elhalt.

A fegyvergyarmati tüzkárosultak javára Fehér Gyarmaton 1900. évi július hó 7-én a Társaskör nagytermében jótékonyczélú zártkörű táncmulatság lesz. Jékely Sándor b. b. elnök. Kállay Szaboles b. b. alelnök. Kovács Miklós b. b. alelnök. ifj. Laby Gyula b. b. alelnök. ifj. Péchy László b. b. alelnök. Balika Endre b. b. jegyző. Bertók Béla b. b. pénztáros. Gulácsy Tibor b. b. ellenőr.

Pap Elemér gyilkosai. Annak a párját ritkító testvérgyilkosságnak, melynek Pap Béla, Zsoldics Mihály és Pap Zoltán voltak végrehajtói, végtárgyalási iratait a kir. törvényszék a mult napokban küldötte fel az utolsó fórumhoz, a Kuriához. A borzalmas bűnügy aktáit Csorda Bódog, a kuria másod-elelnöke, Székács Ferencz kuriai bírónak, az első büntető tanács tagjának osztotta ki. Miután Székács nem tagja a két hónapig működő szüneti tanácsnak, a legfelső bíróság a legjobb esetben szeptember hónapban fogja tárgyalás alá venni a testvérgyilkosok bűnügyét.

Halál gondatlanság folytán. A Halmi és F.-Ardó között elterülő erdőben f. hó 12-én nagy szerencsétlenség történt. Amíg ugyanis az erdő kerülő és felesége a kunyhótól távolabb eső tengeri földjükön kapáltak, 4 éves gyermeküket otthon hagyták a nélkül, hogy a tüzhelyen pislogó zsarátnokot eloltották volna. Mint már hasonló gondatlanság folytán többször történt, a gyermek játszani kezdett a tüzzel, mire ez a kunyhót alkotó gyúlékony anyagba kapott és ezzel együtt ő is oda égett.

A kázanokra nézve az azonossági szemlét a keresk. miniszter teljesen eltörölte. A lokomobilok, amennyiben kázanjaik átszállításuk előtt már hatóságilag megvizsgáltattak, rendeltetési helyekre érkeztek, valamint minden további helyváltoztatás után üzembe vehetők. Tartozik azonban a tulajdonos a lokomobilra vonatkozó főbb adatokat, a kázan gyártójának nevét, a gyártás évét, kázan gyári számát, a tüzfelület és a gőznyomás nagyságát, a víznyomási próba idejét az illetékes kázanvizsgáló biztostól 8 napon belül bejelenteni, ellenkező esetben 200 koronáig terjedhet a pénzbüntetéssel vagy megfelelő elzárással büntethető.

A hirdetési helyeg és ezzel együtt a plakát, valamint a naptárbélyeg megszüntetéséről szóló törvényszikk megnyerte a királyi szentesítést, melyet a hivatalos lap a mult héten közölt, a mi törvényes kihirdetést

jelent. Julius elsejétől kezdve tehát semmi-féle hirdetési helyeg (sem hirdetés, sem közlemény, sem apróhirdetés) után nem kell az eddig kirótt 30 krnyi hirdetési bélyeg díjat fizetni, a mi a hirdető közönségnek és ezzel együtt az ipar és kereskedelem fejlődésének nagy könnyebbségére s előnyére szolgál.

Vasuti menetrend. A folyó évi május hó 1-je óta csak Püspökladány és Debreczen között közlekedő és a Budapest keleti pályaudvarra délután 1 óra 50 perczkor érkező, illetve innen délután 1 óra 55 perczkor induló gyorsvonatokhoz Püspökladányban csatlakozó 1701. és 1702. sz. gyorsvonatok forgalma folyó évi június hó 15-től kezdve a nyári évad tartamára kísérletképen a p.-ladány-szatmár-németi vonalrészre is kiterjesztetik. E gyorsvonat Szatmár-Németiből reggel 6 óra 42 perczkor indul, illetve oda Budapest felől este 8 óra 50 perczkor érkezik. A Körösmezőről délelőtt 9 óra 30 perczkor Budapestre induló gyorsvonat Fekete-Ardó állomáson feltételeesen, Halmi állomáson pedig rendszeresen meg fog állani. Továbbá a Szatmár-Németiből jelenleg déli 12 óra 13 perczkor induló 1710. számú személyvonat ugyan-ésak június hó 15-től kezdve Szatmár-Németiből 33 perczcel későbbben fog indulni.

Megszűnt a sertésvész. A járványosan fellépett sertésvész Szatmár városában megszűnven a zárlat feloldatott. — A sertés vásár a szatmári hegyen június hó 22-től — Szatmár városában pedig június hó 26-ik napjától kezdődőleg meg fog tartatni.

A 13,652. sz. a. szabad. Somogyi Géza-féle

állatok emésztését elősegítő por

mindenféle

sertésbetegségek ellen
sikeres hatással bír.

A 13,652. sz. m. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába bekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezeteire igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagymértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékony belekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivóedényei (bolyhai) által felszívódnak s a táplálékszervek erein keresztül a vérbe vitének és a számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár mindenféle állatnál.

Kapható:

MERTZ ISTVÁN,
fűszerkereskedőnél, Szatmár, Deák-tér.

A fenti czégnél
egy jó családból való fiu
tanulóul felvétetik.

Termény árak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	6	60	6	70
Kétszeres	5	50	—	—
Rozs	5	40	5	50
Árpa	6	—	—	—
Zab	4	60	4	80
Tengeri	5	80	6	—
Kása	12	—	—	—
Fehér paszuly	5	50	—	—
Tarka	4	50	—	—
Szilva	18	20	—	—
„ füstölt	—	—	—	—
Répeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja	2	40	—	—
Szalonna	—	—	—	—

Vasuti menetrend.

Érvényes 1900. május hó 1-től.

Szatmárról indul:					
	Gyors vonat	személyvonatok			
		155	345	918	247 709
Debreczen	222	623	1213	718	
Királyháza		628	730		Minden szerdán
Nagy-Bánya		923	723		V. V. 159
F.-Gyarmat					

Szatmárra érkezik:					
	Gyors vonat	személyvonatok			
		220	611	917	708 1203
Debreczen	154 <td>910 <td>652 <td>1014</td> <td></td> </td></td>	910 <td>652 <td>1014</td> <td></td> </td>	652 <td>1014</td> <td></td>	1014	
Királyháza		842 <td>638</td> <td></td> <td></td>	638		
Nagy-Bánya		750 <td>620</td> <td></td> <td></td>	620		
F.-Gyarmat					

JEGYZET. Az aláhuzott percek az esteli 5 ó 59 p. és a reggeli 5 ó 59 p. közötti időt jelentik.

Saját készítményű fehérneműim az ezredéves kiállításon millenniumi éremmel lett kitüntetve.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy

HAZAI IPARCSARNOKOMBAN

megérkeztek

a legszebb tavaszi ujdonságok

ugy női ruhakelmékben, * * *

* * * mint férfi, honi gyapjuszövetekben

s állandó nagy raktár van **szepességi vásznak és damaszok árúkból**, valamint saját készítésű

női és férfi fehérneműekből.

MENYASSZONY KELENGYÉK

a legszolidabb kivitelben jutányosan és gyorsan készíttetnek: ezeken kívül számtalan sok új divat és közhasználatu árukat a legszolidabb határozott árakban készséggel szolgáltatok

A nagyérdemű közönségnek.

Kiváló tisztelettel:

PÁSKUJ IMRE.

Vidékre mintákat és árjegyzéket bérmentve küldök.

Blusokban a legszebb ujdonság.

A legnagyobb szőnyeg és függöny raktár.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÖRY KÁROLY

ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDESE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok**. Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket. Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** cikkekét, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz tárgyakat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását

kész szolgálattal

Györy Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és pótlarak.

Kép-keretek és igen olcsó árban.

BEER SÁMUEL

ASZFALT, MŰKŐ és CZEMENTÁRU GYÁROS.

— SZATMÁR, —
REFORMÁTUS GYM. MELLETT.

Ajánlja I. a **czementlapjait**, minden szín és nagyságban, elvállal **csatornázásokat, aszfalt, granit, Teroszó és betton burkolásokat. Templomok, iskolák, folyósók, konyhák, és járdák burkolásait.** Továbbá mindennemű c ement árak készítését a legjutányosabb árakban. **Nedves falak aszpalttal szárassá tételéért**, valamint az általam készített összes munkákért **felelőséget** vállalok.

Költségvetések és rajzok díjtalanul küldetnek.

Csinos kivitelü

báli, üdvözlő kártyákat, lakodalmi és eljegyzési meghívókat, mérlegeket, mindennemű rovatos munkákat, üzleti körleveleket, falragaszokat, a legjutányosabb ár mellett készít a

„PÁZMÁNY-SAJTÓ”

könyvnyomda.

Ugyanitt nagy raktár: egyházi, iskolai, katonai, jegyzői nyomtatványokból.

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel

a

„HETI SZEMLE”,

Szatmármegye legelterjedtebb s egyedüli politikai hetilapja.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntetve

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Wallergasse I. Bécs, IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1900-ik tavaszi és nyári idényre papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli havelokokat, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben. Szövetek méter számra is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olcsón szállítanak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

GABAY IGNÁCZ

HARANGÖNTŐ, SZABADALMAZOTT HARANGFELSZERELŐ ÉS NAGY SZERKOVÁCS.
UNGVÁR. (GERÉNY.)

Tisztelettel hozom a n. é. közönség b. tudomására, hogy öntődémben

bárminő harangok öntését,

avagy ócska harangok átöntését, ugyszinté harang csoportozatokat, elvállalom előre meghatározott hangnemmél és súly szerint a legfinomabb ágyúérből, felszerelésem oly tökéletes, hogy egy ember képes 2-3 haranggal harangozni.

Továbbá felhívom a n. é. közönség figyelmét az általam feltalált új érezőtökre, melyek tisztább és kellemesebb hangot kölcsönöznek a harangnak, mint a mostani vasütők, 3 szorta tartósabbak és nincs kitéve a harang korai megrepedésnek, amint több bizonyítvány is igazolja. Továbbá új módszerinti templom és torony kapcsolást akármilyen meghasodozott legyen is. Tűzjelző óra készüléket a harangokra, új tornyokra tűzbiztonsági átszerelést, ócska harangoknak vert vaskoronával való átszerelését és teljes vasállványokat a legolcsóbb ár és a legmesszebb menő jótállás mellett.

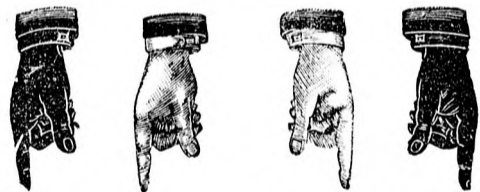
Magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, maradok

teljes tisztelettel:

GABAY IGNÁCZ,
harangöntő és szerkovács.

Kivánatra helybe utazok, költségvetés ingyen és bérmentve.

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-sajtó” könyvnyomdában.

M. K. EGYETEM
VEGYTANINTÉZETE:

A
KRISTÁLY
SZÉN-ÉRTÉKES FÜRDOI
HEGYIFORRÁS
TISZTA
BICARBONAT
ASVANYVIZ
KAPHATÓ:
FÜSZERKERESKEDÉSEKBE
VENDEGLÖKBE
ÉS MINDEM VASUTI
ÉTKEZŐ KOCSIBAN.